

Першин С.О., ст. викладач,

Вергунова В.С., асистент

ДО ПИТАННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Метою особистісно орієнтованої гуманної освіти є підтримка й розвиток людини, створення для неї умов опанування механізмів саморозвитку та самореалізації на різних етапах, у різних сферах життєдіяльності. Це вимагає виховання у молодих людей прагнення до самовдосконалення, самостійності, здатності швидко адаптуватися у складних, багаторівневих перетвореннях, що відбуваються в економічному, правовому, моральному житті суспільства. Тому одним із актуальних питань сьогодення є питання самоорганізації навчальної діяльності студентів як одного із чинників, що сприяє досягненню успішних результатів.

Ідея самоорганізації особистості не є новою. Опосередковано до неї зверталось багато вчених (К.Абульханова-Славська, Л.Виготський, А.Макаренко, А.Маслоу, М.Орлов, К.Роджерс, С.Рубінштейн, Р.Романець, В.Сухомлинський, Л.Толстой, Л.Титаренко та ін.), у працях яких досліджувались механізми розвитку емоційно-вольової сфери людини, формування характеру, умови, що сприяють самоосвіті та самовихованню підростаючого покоління. Однак найбільш детально дана проблема розроблялася у зв'язку з пошуком ефективних прийомів організації та самоорганізації власної праці, що є предметом спеціальної науки НОП (Наукова організація праці). Виокремлення методичних порад студентам, враховуючи названий аспект, становить завдання нашої статті.

Згідно НОП під самоорганізацією слід розуміти свідому діяльність індивіда, що спрямована на застосування шляхів найбільш ефективного використання свого навчального та вільного часу [1, с.15]. При раціональній його організації студент може досягнути максимальної продуктивності, на

відміну від стихійної, яка швидко втомлює, негативно впливає на здоров'я та, як правило, не приносить позитивного результату.

Самоорганізація передбачає низку заходів, серед яких можна виділити: цілепокладання, планування, аналіз, самооцінку та самоконтроль.

Психологи підкреслюють, що в основі цілепокладання лежить прийняття суб'єктом цілей, поставлених перед ним іншою людиною або самим собою та їх усвідомлення [2, с.16]. Якщо метою навчання студента є не придбання глибоких теоретичних знань і практичних навичок, а отримання вищої освіти, то цілком зрозуміла й закономірна їх низька здатність до самоорганізації. Вона буде невисокою у разі, коли основним стимулом виступає страх отримати погану оцінку, позбавитись матеріальної підтримки батьків або взагалі відсутність мети. Ефективність самоорганізації значно підвищиться при усвідомленні того, що її результатом має бути, насамперед, бажання стати досконалішим, професіоналом у своїй сфері.

У значній мірі цілепокладання залежить від взаємодії викладача та студента. Педагог повинен пам'ятати, що мета, яка задається ззовні, викликає меншу активність особистості та має незначну спонукальну силу до навчальної діяльності. Тому його завдання полягає у тому, щоб ненав'язливо перевести зовнішню вимогу у внутрішню ціль суб'єкта. Для цього слід залучати студента не тільки до постановки завдань самоорганізації, а й до їх аналізу та обговорення.

Наступний елемент - планування свого часу. Саме дефіцит часу, за словами більшості студентів, є найбільшою проблемою, яка заважає їм успішно навчатися. Його не вистачає ні на підготовку до семінарських чи практичних робіт, ні на перегляд рекомендованої літератури, ні на підготовку до індивідуальних занять, не говорячи вже про побутові потреби.

Для забезпечення раціонального планування вчені рекомендують студентам вести картку спостереження за своїм часом, у якій потрібно фіксувати усі види діяльності та відповідно часові витрати на них. Після її заповнення слід проаналізувати кількість часу, витраченого на той чи інший

вид діяльності (підготовку до занять, відпочинок), де можна знайти додаткові резерви часу, а також виявити труднощі, що заважають його раціональному використанню.

На основі даної картки студенти зможуть скласти свій режим, що є кроком до успішної роботи та збереження здоров'я. Він передбачає розподіл часу доби між різними формами діяльності та відпочинку, що систематично повторюється щодня [1, с.17]. Дотримання режиму виробляє звички, основу яких створюють умовні рефлексії, що характеризується автоматичністю та значно полегшують роботу нервової системи, попереджуючи втому та враховуючи індивідуальний ритм роботи, сну, харчування. До обов'язкових пунктів режиму варто включати прогулянку на свіжому повітрі та гімнастику. Особливу увагу слід звернути на самостійну підготовку студентів до занять. Вона повинна бути систематичною та проходити у звичному оточенні. Необхідно також добре продумати своє робоче місце, зручно розмістивши під рукою все, що може бути потрібне в процесі роботи.

Звичайно, абсолютно точне дотримання режиму не завжди можливе, буває, що він порушується обставинами, які не залежать від самої людини. Однак існування такої форми організації вже створює сприятливі умови для успішної навчальної діяльності студентів.

Отже, самоорганізація - це процес свідомої роботи над собою з метою самовдосконалення. Він буде ефективним, якщо студенти зважать на такі методичні поради:

- визначити основні часові блоки за змістом діяльності (аудиторний час, побутовий час, вільний час, час на самостійну підготовку);
- скласти розпорядок дня;
- для кожної справи встановити мету;
- аналізувати та оцінювати свою роботу об'єктивно;
- намагатися не відступати перед труднощами.

Дотримання цих порад вплине на весь навчально-виховний процес, полегшить співпрацю усіх його учасників, допоможе більш раціонально

використовувати свій час, що створить основу для майбутньої професійної діяльності студентів.

Література:

1. Бюджет времени студента. - Мн., "Выэйш. Школа", 1971. - 92 с.
2. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304 с.
3. Психология. Словарь / Под общ. ред. А.В.Петровского, М.Г.Ярошевского. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: Политиздат, 1990. - 494 с.